

REPUBLIKA HRVATSKA
TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU
Zagreb, Trg J. F. Kennedyja 11

Poslovni broj: P-1423/2023-32

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Trgovački sud u Zagrebu, po sutkinji Ivani Manestar, u pravnoj stvari tužitelja Druga fundacija SPV d.o.o., Zagreb, Lonjička ulica 2A, OIB: 25132169807, kojeg zastupa kojeg zastupa kojeg zastupa Miro Marinović, Zagreb, Pere Budmanija 5/IV., protiv tuženika Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb, Magazinska ulica 69, OIB: 53056966535, kojeg zastupa Mateja Vidaković, odvjetnica u Odvjetničkom društvu Glamuzina & Grošeta d.o.o., Zagreb, Trg žrtava fašizma 6, radi isplate, nakon javne glavne rasprave zaključene 8. svibnja 2026. u prisutnosti odvjetnika Igora Žižića, zamjenika punomoćnika tužitelja i odvjetnika Matea Mandića, zamjenika punomoćnice tuženika, dana 12. lipnja 2026.

p r e s u d i o j e

I. Utvrđuje se da je ništetna odredba čl. 7. Ugovora o kreditu 028-50-3441497 sklopljenog 4. svibnja 2006. između Marice Rudnik kao korisnika kredita i tuženika kao kreditora, u dijelu koji glasi:

"... u kunsjoj protuvrijednosti po srednjem tečaju kreditora za CHF, važećem na dan dospijeca ...".

II. Nalaže se tuženiku isplatiti tužitelju iznos od 519,58 EUR, u roku od 15 dana.

III. Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev za isplatu iznosa 2.662,14 EUR s zateznim kamatama od 30. rujna 2015. do isplate.

IV. Utvrđuje se da ne postoji tražbina tuženika prema tužitelju, koja je istaknuta prigovorom radi prebijanja, u iznosu od 519,58 EUR s zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate.

V. Nalaže se tuženiku naknaditi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 1.077,15 EUR s zateznim kamatama od 12. lipnja 2026. do isplate, po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem referentne stope za 3 postotna poena, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa koja je na snazi na dan 1.

siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi na dan 1. srpnja te godine, u roku od 15 dana.

VI. Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 1.916,83 EUR s zateznim kamatama od 12. lipnja 2026. do isplate, kao neosnovan.

VII. Odbija se u cijelosti zahtjev tuženika za naknadu troškova parničnog postupka, kao neosnovan.

Obrazloženje

1. U tužbi se navodi da su tuženik kao kreditor i Marica Rudnik kao korisnik kredita sklopili 4. svibnja 2006. Ugovor o kreditu 028-50-3441497 (dalje u tekstu: Ugovor o kreditu), temeljem kojeg je tuženik isplatio korisniku kredita iznos od 22.000,00 CHF u kunsjoj protuvrijednosti. Ističe se da je novčana obveza po Ugovoru o kreditu bila vezana za kretanje tečaja HRK u odnosu na valutu švicarski franak, dakle, da je bila ugovorena valutna klauzula u CHF, bez da je korisnik kredita prilikom sklapanja ugovora bio informiran u potrebnim parametrima potrebnim za donošenje odluke o sklapanju ugovora. Tužitelj ukazuje na pravomoćnu presudu ovog suda, poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013., koja je potvrđena presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, PŽ-6632/17 od 14. lipnja 2018. (u odnosu na ništetnost odredaba o valutnoj klauzuli u švicarskim francima), a kojom je utvrđeno da je tuženik u razdoblju od početka 2004. do kraja 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita, koristeći nepoštene i ništetne ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, čime da je tuženik postupio protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj: 96/2003., dalje u tekstu: ZZP/03) i to u razdoblju do 6. kolovoza 2007. protivno odredbama čl. 81., 82. i 90. ZZP-a/03. Stoga da je i konkretna valutna klauzula, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, ništetna te tuženik dužan vratiti sve što je primio temeljem te ništetne valutne klauzule po pravilima o stjecanju bez pravne osnove (čl. 1111. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/2005., 41/2008., 125/2011., 78/2015., 29/2018., 126/2021., 114/2022., 156/2022., dalje u tekstu: ZOO). Tužitelj tvrdi da je temeljem Ugovora o ustupu tražbine stekao od korisnika kredita tražbinu koju je ovaj imao prema tuženiku po osnovi povrata onog što je tuženik stekao temeljem ništetne valutne klauzule iz Ugovora o kreditu, o čemu da je tuženik obaviješten pisanim putem. Predlaže izvesti dokaz financijskim vještačenjem radi utvrđenja iznosa koje je korisnik kredita više platio prilikom otplate anuiteta uslijed primjene valutne klauzule u CHF. Budući da ne može određeno postaviti tužbeni zahtjev za isplatu (onoga što je tuženik primio po osnovi ništetne valutne klauzule) prije nego li mu tuženik dostavi odgovarajuću dokumentaciju, koju da mu tuženik nije dostavio (iako mu se je prije podnošenja predmetne tužbe obratio s zahtjevom za dostavu dokumentacije) te prije nego li se temeljem te dokumentacije provede financijsko vještačenje, to podnosi stupnjevit tužbu, kojom najprije manifestacijskim zahtjevom traži da se tuženiku naloži dostaviti odgovarajuće isprave potrebne za financijsko vještačenje, a potom zahtijeva utvrđenje ništetnosti valutne klauzule iz Ugovora o kreditu te isplatu iznosa koji će biti određen po provedenim financijskom vještačenju s zateznim kamatama.

2. Tuženik u odgovoru na tužbu, prije svega, navodi da je podnošenje stupnjevite tužbe, u smislu odredbe čl. 187.b Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/1991., 91/1992., 112/1999., 88/2001., 117/2003., 88/2005., 2/2007. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 84/2008., 123/2008., 57/2011., 25/2013., 28/2013., 89/2014. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/2019., 80/2022., dalje u tekstu: ZPP), u konkretnom slučaju nedopušteno. Ovo stoga, što je samo korisnik kredita ovlašten od banke tražiti dostavu dokumentacije vezano za konkretni Ugovor o kreditu, a ne i tužitelj, slijedom čega mu tuženik istu nije dužan dostaviti, a i tužitelj nije zatražio dostavu te dokumentacije prije podnošenja tužbe u ovom predmetu.

3. Nadalje, tuženik smatra da tužitelj nije aktivno legitimiran zahtijevati predmetnu isplatu od tuženika, jer da niti je korisnik kredita imao prema tuženiku tražbinu koja bi se mogla prenijeti na tužitelja, a sve i da jest, da bi se radilo o tražbini koja korisniku kredita pripada kao potrošaču, što da tužitelj nedvojbeno nije, tako da je ustup potrošačke tražbine protivan samoj naravi te tražbine, u smislu odredbe čl. 80. ZOO-a pa da tužitelj nikakvu tražbinu protiv tuženika nije mogao steći. Pored toga, tuženik tvrdi da se utvrđenja iz postupka kolektivne zaštite potrošača mogu primijeniti samo u postupcima koje je potrošač osobno pokrenuo radi naknade štete koja mu je uzrokovana postupanjem trgovca, u smislu odredbe čl. 118. ZZP-a.

4. Tuženik ukazuje da je Dodatkom Ugovoru o kreditu izvršena konverzija predmetnog kredita u skladu s prisilnim odredbama ZIDZPK-a/15, jer je korisnik kredita to dobrovoljno pristao. Time da je kredit izmijenjen u kredit s valutnom klauzulom u EUR na koji su primijenjene redovne kamatne stope jednake kamatnim stopama (po iznosu, vrsti i razdoblju promjene) onima koje je tuženik primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja u kunama s valutnom klauzulom u EUR, a sve uplate koje je korisnik kredita izvršio prema otplatnom planu u CHF obračunate su prilikom izrade novog otplatnog plana. Sklapanjem Dodatka Ugovoru o konverziji eventualno ništetne odredbe (o valutnoj klauzuli i promjenjivoj kamatnoj stopi) zamijenjene su novima, koje odgovaraju prisilnim normama iz ZIDZPK-a/15, slijedom čega se smatra kao da nikada niti nisu bile ugovorene. Naglašava da je korisniku kredita u konverziji priznato umanjenje neotplaćene glavnice u iznosu od 4.014,40 EUR. Stoga tuženik smatra da nema više mjesta pozivanju na eventualnu ništetnost odredaba o valutnoj klauzuli iz Ugovora o kreditu niti ostvarivanju prava po toj osnovi.

5. Ako se sud s time ne bi slagao, tuženik ističe da se u postupku kolektivne zaštite prava, pravna zaštita pruža na apstraktnoj razini, neovisno o tome je li baš svakom pojedinom članu grupacije koja traži zaštitu povrijeđeno ili ugroženo to pravo ili interes, a da je na ovdje tužitelju teret dokaza da je i u konkretnom slučaju postojala takva povreda.

6. Dakle, da tužitelj u svakom pojedinom slučaju mora dokazati da je osporavana valutna klauzula bila nepoštena, a time i ništetna, što znači da prema odredbama čl. 96. st. 1. i čl. 99. ZZP-a/07, tužitelj mora najprije dokazati da predmetna valutna klauzula korisniku kredita nije bila jasna, lako razumljiva i uočljiva. Ako to ne uspije dokazati, da se uopće ne može ocjenjivati njena poštenost, a ako uspije dokazati izostanak jednog od navedena tri obilježja, da se tada provodi test poštenosti, primjenom kojeg da je potrebno utvrditi je li se o predmetnoj valutnoj klauzuli pojedinačno pregovaralo, a ako nije, uzrokuje li sporna odredba znatnu neravnotežu u

pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača protivno načelu savjesnosti i poštenja. Na jednaki način da predmetnu materiju reguliraju i odredbe čl. 81. st. 1. i čl. 84. ZZP-a/03.

7. Tuženik ističe da je valutna klauzula u predmetnom Ugovoru o kreditu korisniku kredita bila jasna, razumljiva i lako uočljiva, da se je o istoj pojedinačno pregovaralo te da ista nije, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzrokovala znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu korisnika kredita kao potrošača.

8. Ističe da je u postupku kolektivne zaštite Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (dalje u tekstu: VTS) zaključio da je odredba o valuti ugovaranja u CHF bila jasna i lako uočljiva, ali da nije bila razumljiva prosječnom potrošaču. Međutim, da je VTS svoj zaključak temeljio isključivo na informacijama koje su banke dale potrošačima u predugovornoj fazi, odnosno kroz oglase i reklame, prije zasnivanja konkretnog ugovornog odnosa između potrošača i banke, a nije isključio mogućnost da su pojedini potrošači od banaka dobili sve potrebne informacije za donošenje informirane odluke o sklapanju ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u CHF.

9. Tako tuženik tvrdi da su Marici Rudnik tijekom pregovaranja o ponudi kredita obrazložene posljedice i rizici vezanja kredita uz valutu CHF te da joj je bilo jasno koje su ekonomske posljedice ugovaranja tog tečaja, konkretno da će visina anuiteta ovisiti o kretanju tog tečaja, uz napomenu da u trenutku kada je sklapan Ugovor o kreditu na tržištu nisu bile vidljive okolnosti koje bi upućivale da će vrijednost valute švicarski franak u donos na vrijednost valute hrvatska kuna u budućnosti toliko značajno porasti, tako da je u trenutku sklapanja ugovora o kreditu tuženik dao korisniku kredita sve one informacije kojima je i sam raspolagao.

10. Sve i da sud zaključi da u konkretnom slučaju valutna klauzula nije bila razumljiva korisniku kredita, tuženik ističe da se je o toj odredbi pojedinačno pregovaralo, u smislu odredbe čl. 96. ZZP-a/07 (potrošač je imao utjecaja na sadržaj te odredbe), budući da je korisnik kredita mogao birati želi li sklopiti ugovor o kreditu uz valutnu klauzulu u CHF ili u EUR ili sklopiti ugovor bez valutne klauzule (kunski kredit).

11. Naposljetku, sve i da sud zaključi da se o predmetnoj valutnoj klauzuli nije pojedinačno pregovaralo, da ista nije uzrokovala znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača, protivno načelu savjesnosti i poštenja, budući da se ne radi o jednostranoj klauzuli koja služi zaštiti interesa tuženika, niti tuženik temeljem te odredbe ostvaruje ekstra profit, budući da je i sam zadužen u toj valuti, već o klauzuli koja uzima u obzir interese obje ugovornih strana u podjednakoj mjeri, imajući u vidu da je svaki korisnik kredita imao mogućnost ugovoriti kredit uz drugu valutnu klauzulu ili bez nje te da je onaj korisnik kredita koji je ugovorilo valutnu klauzulu u CHF dobio nižu kamatnu stopu nego da je ugovorio neku drugu valutu obveze. Ističe da je ono što je korisnika kredita dovelo u nepovoljan položaj, ali ne prema tuženiku, već općenito, bio izuzetno nagli i visok rast vrijednosti švicarskog franka u relativno kratkom vremenskom periodu, koji nitko nije mogao predvidjeti, ali da se ta vrsta "neravnoteže" ne sanira kroz pravila o nepoštenim ugovornim odredbama, već kroz pravila o izmjeni ugovora zbog izmijenjenih okolnosti.

12. Navodi da je korisnik kredita Marica Rudnika imala mogućnost konverzije kredita u kredit s valutnom klauzulom u EUR tijekom cijelog razdoblja važenja kredita, temeljem odredbe čl. 9. Ugovora o kreditu. Stoga da sve i da je valutna klauzula u CHF stvarala značajnu neravnotežu na štetu korisnika kredita, što tuženik osporava, da je korisnik kredita istu mogao iskompenzirati konverzijom ugovora u kredit s valutnom klauzulom u CHF, koju mogućnost korisnik kredita očito nije htio iskoristiti.

13. Naposljetku, tuženik ističe da osporava visinu tužbenog zahtjeva, ističe da se on ne može, u smislu odredbe čl. 1115. ZOO-a, smatrati nepoštenim stjecateljem te ističe prigovor zastare.

14. Tuženik smatra da nema mjesta provedbi financijskog vještačenja radi utvrđenja visine tužbenog zahtjeva, jer je isti neosnovan, ali ako se financijsko vještačenje odredi, predlaže utvrditi i iznose koje je korisnik kredita manje platio zbog promjena tečaja na niže u odnosu na tečaj za CHF koji je vrijedio na dan isplate kredita te za taj iznos umanjiti potraživanje tužitelja, kao i za iznos za koji je u konverziji korisniku kredita umanjena neotplaćena glavnica, u visini od 4.014,40 EUR te za iznos u konverziji priznate preplate u visini od 81,47 kn. Ako se tužiteljevo potraživanje ne umanjuje za taj iznos, tuženik ističe prigovor radi prebijanja tražbine u iznosu od 4.077,20 EUR s zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate.

15. Tužitelj je istaknuo da eventualno sklapanje Dodatka Ugovora o kreditu, kojim je provedena konverzija kredita, ne znači da se je korisnik kredita prešutno odrekao potraživanja po osnovi stečenog bez pravne osnove, a koja je kasnije ustupio tužitelju. Odricanje da bi bilo moguće samo da je bilo slobodno i izričito, na temelju prethodne informiranosti o tome točno kojih prava se odriče. S obzirom da izvršenom konverzijom nije provedena potpuna restitucija, to da nema govora o prestanku prava korisnika kredita na povrat više plaćenog temeljem ništetne valutne klauzule. U odnosu na istaknuti prigovor radi prebijanja, ističe prigovor neosnovanosti (jer tuženik u konverziji nije ništa platio korisniku kredita pa nema tražbinu niti prema korisniku kredita niti prema tužitelju), zastare i promašene pasivne legitimacije, jer da bi tuženik eventualno takav zahtjev imao prema korisniku kredita, ali ne i prema tužitelju.

16. S obzirom da je tuženik u ovom postupku predložio saslušanje svoje zaposlenice, Marine Šiprak, tuženik je upitan o tome o kojim spornim činjenica ista ima saznanja i od kuda ta saznanja crpi, na što je tuženik odgovorio da ista nije pregovarala s konkretnim korisnikom kredita vezano za sklapanje konkretnog Ugovora o kreditu, ali da je ista u vrijeme kada je sklopljen taj ugovor bila zaposlena na radnom mjestu osobnog bankara tako da ima saznanja kako je banka inače postupala prilikom sklapanja takvih ugovora. Istaknuo je da je tužitelj od njega zatražio dostavu određene dokumentacije tek nakon podnošenja tužbe u ovom predmetu te ne osporava da mu istu nije dostavio, ali je smatrao da mu je nije niti bio dužan dostaviti, a da je tijekom ovog postupka tužitelj u spis dostavio upravo dokumentaciju koju je tražio od njega, zbog čega da je očito mogao postaviti određeni tužbeni zahtjev već od početka. Tužitelj je naveo da je određeno dokumentaciju uspio pribaviti od osoba koje je predložio kao svjedoke u ovom postupku, ali da to nije sva dokumentacija koja mu je potrebna, a koju mu tuženik i dalje odbija dostaviti.

17. Tijekom dokaznog postupka pročitani su Ugovor o kreditu sklopljen 4. svibnja 2006. između tuženika kao kreditora i Marice Rudnik kao korisnika kredita (list 7. – 12.

spisa), Dodatak broj KONV-01/2016 Ugovoru o kreditu 028-50-3441497 sklopljen 9. veljače 2016. između tuženika i Marice Rudnik (list 31. – 36. spisa), dopis tuženika od 15. siječnja 2016. (list 37. – 40. spisa), otplatni plan po Ugovoru o kreditu u CHF (list 41. – 45. spisa), novi otplatni plan po Ugovoru o kreditu u EUR (list 46. – 50. spisa), pregled izvršenih uplata (list 51. – 53. spisa), izjava o prihvatu izračuna konverzije (list 54. spisa), dopis tuženika o provedenoj konverziji s priloženim otplatnim planom (list 55. – 61. spisa), izvještaj revizora od 13. siječnja 2016. (list 63. – 66. spisa), zahtjev za kredit (list 67. spisa), obavijest o ustupu tražbine (list 87. i 94. – 95. spisa), Ugovor o ustupu tražbine sklopljen 6. lipnja 2023. između Marice Rudnik kao ustupitelja i tužitelja kao primatelja (list 88. – 93. spisa, dalje u tekstu: Ugovor o ustupu tražbine), obavijesti o ustupu tražbine koja nema veze s predmetnim spisom (list 96. – 122. spisa), prijepis knjigovodstvene kartice za predmetni Ugovor o kreditu (list 147. – 153. spisa), otplatni plan (list 155. – 166. spisa), saslušana je svjedokinja Marica Rudnik (list 183. – 184. spisa) te je izveden dokaz financijskim vještačenjem po stalnom sudskom vještaku Centar za financijska vještačenja d.o.o. (list 192. – 211. spisa).

18. Ocjenom izvedenih dokaza, sukladno odredbi čl. 8. ZPP-a, sud je zaključio da je tužbeni zahtjev neosnovan u pogledu glavne stvari, a djelomično osnovan samo u pogledu zateznih kamata kao sporednog potraživanja.

19. Predmet spora jest utvrđenje ništetnosti valutne klauzule iz Ugovora o kreditu te povrat iznosa koje je tuženik primio u okviru otplate kredita primjenom ništetne valutne klauzule u CHF, koja tražbina povrata stečenog bez pravne osnove jest ustupljena od strane korisnika kredita tužitelju.

20. Među strankama je nesporno da je tuženik s korisnikom kredita Maricom Rudnik sklopio Ugovor o kreditu s valutnom klauzulom u CHF, kao i da je među njima sklopljen Dodatak Ugovoru o kreditu kojim je kredit koji je bio denominiran u kunama s valutnom klauzulom u CHF konvertiran u kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR te da je ta konverzija provedena sukladno odredbama ZIDZPK-a/15.

21. Sporno je da li je valutna klauzula iz Ugovora o kreditu ništetna, da li je eventualna tražbina potrošača povrata preplaćenog po toj ugovornoj odredbi mogla biti ustupljena tužitelju, može li se tužitelj, kao pravna osoba cesionar, pozivati na pravna stajališta sudova izražena u kolektivnom potrošačkom sporu kojim je utvrđena ništetnost određenih ugovornih odredbi iz ugovora o potrošačkom kreditiranju koje su sklapale određene banke, među kojima i tuženik, u određenom vremenskom razdoblju, jesu li potrošač i tuženik u cijelosti riješili međusobni odnos u pogledu valutne klauzule sklapanjem Dodatka Ugovoru o kreditu na način da u tom pogledu nemaju nikakvih međusobnih potraživanja ili je i nakon sklapanja tog Dodatka preostalo određeno restitucijsko potraživanje potrošača te, ako jest, u kojoj visini, kao i je li nastupila zastara utuženog potraživanja. Sporno je i postoji li tražbina tuženika prema tužitelju koja je istaknuta radi prebijanja u ovoj parnici te je li ista zastarjela.

22. O ništetnosti valutne klauzule u CHF

23. Nije sporno da je pred ovim sudom, pod poslovnim brojem P-1401/12, vođen parnični postupak između tužitelja POTROŠAČA – Hrvatske udruge za zaštitu potrošača i tuženika Zagrebačke banke d.d., Privredne banke d.d., Erste & Steiermärkische bank d.d., Raiffeisenbank Austria d.d., Hypo Alpe-Adria Bank d.d.,

OTP banka Hrvatska d.d., Societe Generale – Splitska banka d.d. (ranije tvrtke HVB Splitska banka d.d. - pravni prednik tuženika) i Sberbank d.d. (ranije Volksbank d.d.), radi zaštite kolektivnih interesa potrošača.

24. Nije sporno da je presudom donesenom u navedenom postupku 4. srpnja 2013. utvrđeno, između ostalog, da je četvrtotužena Raiffeisenbank Austria d.d. u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita, koristeći ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u potrošačkim ugovorima o kreditima kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora banka kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana pa je time četvrtotužena Raiffeisenbank Austria d.d. u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 6. kolovoza 2007. postupala protivno odredbama čl. 81., 82. i 90. ZZP-a/03, a u razdoblju od 7. kolovoza 2007. do 31. prosinca 2008. protivno odredbama čl. 96. i 97. ZZP-a/07 te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima (stavak IV. izreke).

25. Nije sporno da je, u konačnici, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, dana 14. lipnja 2018. pod poslovnim brojem PŽ-6632/17-10, donio presudu kojom odbija žalbe svih tuženika i potvrđuje prvostupanjsku presudu, između ostalog, pod stavkom IV. izreke kojim je utvrđeno da četvrtotuženik Raiffeisenbank Austria d.d. u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita, koristeći ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u potrošačkim ugovorima o kreditima kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, čime da je postupano protivno odredbama čl. 81., 82. i 90. ZZP-a/03, odnosno kasnije čl. 96. i 97. ZZP-a/07.

26. Naposljetku, nije sporno da su presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Rev 2221/18-11 od 3. rujna 2019., odbijene revizije I. – VII. tuženika i potvrđena drugostupanjska presuda, između ostalog, u navedenom dijelu kojim su odbijene njihove žalbe protiv prvostupanjske presude i ista potvrđena u stavku IV. izreke.

27. Iz navedenog proizlazi da je presuda ovog suda, P-1401/12 od 4. srpnja 2013., u dijelu kojim se utvrđuje da je tuženik u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008. i na dalje povrijedio kolektivne interese i prava potrošača ugovaranjem valutne klauzule švicarski franak u potrošačkim ugovorima o kreditu bez da je prethodno potrošače – korisnike kredita u cijelosti informirao o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, čime su povrijeđene odredbe čl. 81., 82. i 90. ZZP-a/03 i čl. 96. i 97. ZZP-a/07, postala pravomoćna 14. lipnja 2018.

28. Prema odredbi čl. 52.a st. 1. ZPP-a, udruge, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom, koje se u sklopu svoje registrirane ili propisom određene djelatnosti bave zaštitom zakonom utvrđenih kolektivnih interesa i prava građana, mogu, kad je takvo ovlaštenje posebnim zakonom izrijeком predviđeno i uz uvjete predviđene tim zakonom, podnijeti tužbu (tužba za zaštitu kolektivnih interesa i prava) protiv fizičke ili pravne osobe koja obavljanjem određene

djelatnosti ili općenito radom, postupanjem, uključujući i propuštanjem, teže povređuje ili ozbiljno ugrožava takve kolektivne interese i prava.

29. Tako je i Zakonom o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj: 41/2014., 110/2015., 14/2019., dalje u tekstu: ZZZP/14), a prethodno i ZZZP-om/07, predviđeno podnošenje tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača protiv osobe čije je postupanje u suprotnosti s određenim odredbama tog zakona.

30. Takvom tužbom za zaštitu kolektivnih interesa može se, između ostalog, zahtijevati utvrđenje da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženika, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti (čl. 52.b st. 1. t. 1. ZZZP-a).

31. Prema odredbi čl. 52.c ZZZP-a fizičke i pravne osobe mogu se u posebnim parnicama za naknadu štete i isplatu pozvati na pravno utvrđenje iz presude kojom će biti prihvaćeni zahtjevi iz tužbe iz čl. 52.a st. 1. ZZZP-a da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženika, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti. U tom će slučaju sud biti vezan za ta utvrđenja u parnici u kojoj će se ta osoba na njih pozvati.

32. Radi se o parnicama pokrenutim radi isplate novčanog iznosa kao posljedice povrede zaštićenih kolektivnih interesa i prava.

33. Iako tužitelj nije potrošač, isti je s potrošačem Maricom Rudnik sklopio Ugovor o ustupu tražbine što ju je navedeni potrošač kao korisnik kredita stekao prema tuženiku temeljem potrošačkog Ugovora o kreditu.

34. Naime, Ugovorom o kreditu kojeg je Marica Rudnik kao korisnik kredita sklopila s tuženikom kao kreditorom, korisniku kredita je odobren stambeni kredit u kunskoj protuvrijednosti iznosa od 22.000,00 CHF prema srednjem tečaju tuženika na dan korištenja kredita (čl. 1. i 6. Ugovora o kreditu), koji kredit se je trebao otplatiti u mjesečnim anuitetima uz primjenu promjenjive kamatne stope koja je na dan sklapanja ugovora iznosila 4,95%, u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju tuženika na dan dospelja anuiteta (čl. 2. i 7. Ugovora o kreditu).

35. Prema odredbi čl. 3. t. 1. ZZZP-a/03, koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja Ugovora o kreditu (ZZP/07 stupio je na snagu 7. kolovoza 2007., a predmetni Ugovor o kreditu sklopljen je 27. veljače 2007.), potrošač je svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao na tržištu, u svrhe koje nisu namijenjene njegovom zanimanju niti njegovoj poslovnoj aktivnosti ili poduzetničkoj djelatnosti, dok je, prema odredbi točke 2. istog članka, trgovac svaka osoba koja nudi ili sklapa pravne poslove, odnosno nastupa na tržištu u okviru svog zanimanja, ili svoje djelatnosti.

36. Ništa u Ugovoru o kreditu ne upućuje na to da je Marica Rudnik sklopila taj ugovor kako bi ostvarilo financiranje kupnje nekretnine koja bi joj trebala služiti obavljanju njenog zanimanja, određene poslovne aktivnosti ili poduzetničke djelatnosti, a niti bi to proizlazilo iz bilo kojeg drugog dokaza iz predmetnog spisa. Štoviše, u Ugovoru o kreditu se izričito navodi da se radi o stambenom kreditu, dakle, kreditu za kupnju nekretnine namijenjene stanovanju, što potvrđuje i Marica Rudnik u svom iskazu, slijedom čega se zaključuje da je Marica Rudnika kao potrošač sklopila Ugovor

o kreditu s tuženikom kao kreditnom institucijom u čiji redovni predmet poslovanja ulazi odobravanje kredita, dakle, tuženik je u tom ugovoru imao ulogu trgovca.

37. Predmetni Ugovor o kreditu sklopljen je 4. svibnja 2006., dakle, u razdoblju koje je obuhvaćeno izrekom presude iz navedenog pravomoćno okončanog potrošačkog spora i sadrži identične odredbu o valutnoj klauzuli (i o promjenjivoj redovnoj kamatnoj stopi) koja je navedenom presudom iz potrošačkog spora utvrđena ništetnom, iz razloga što se o istoj nije pojedinačno pregovaralo, uslijed čega potrošači nisu dobili sve informacije koje su im bile potrebne da shvate što navedena odredba podrazumijeva i koje rizike nosi, a što je dovelo do neravnoteže u pravima i obvezama ugovornih strana zbog čega su te odredbe ocijenjene kao nepoštene.

38. Stoga se zauzeta pravna stajališta o ništetnosti navedenih odredbi iz potrošačkih ugovora o kreditu sklapanih u navedenom razdoblju između potrošača i, između ostalog, ovdje tuženika, odnose i na predmetni Ugovor o kreditu.

39. Točno je da je u kolektivnom potrošačkom sporu pružena (tek) apstraktna pravna zaštita, stoga je u pojedinačnim parnicama radi naknade štete ili isplate (stečenog bez pravne osnove) uslijed povrede potrošačkih prava i interesa tuženiku dopušteno dokazivati da je u konkretnom slučaju postupio sukladno ZZP-u/03, dakle, da je konkretna valutna klauzula u CHF bila razumljiva korisniku kredita, jer mu je prethodno tuženik dao sve informacije koje su mu bile potrebne da shvati što ta odredba podrazumijeva i koje rizike nosi te da se je o istoj pojedinačno pregovaralo.

40. Naime, prema odredbi čl. 81. st. 1. ZZP-a/03 ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo smatra se nepoštenom ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača.

41. Smatra se da se o pojedinoj ugovornoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ta odredba bila unaprijed formulirana od strane trgovca te zbog toga potrošač nije imao utjecaja na njezin sadržaj, poglavito ako se radi o odredbi unaprijed formuliranoga standardnog ugovora trgovca (čl. 81. st. 2. ZZP-a/03).

42. Ako trgovac tvrdi da se o pojedinoj ugovornoj odredbi u unaprijed sastavljenom standardnom ugovoru pojedinačno pregovaralo, dužan je to dokazati (čl. 81. st. 4 ZZP-a/03).

43. Nije dopušteno ocjenjivati jesu li poštene ugovorne odredbe o predmetu ugovora i cijeni ako su te odredbe jasne, lako razumljive i lako uočljive (čl. 84. ZZP-a/03).

44. Nepoštena ugovorna odredba je ništava (čl. 87. ZZP-a/03).

45. Stoga, kao što je to već pravomoćno utvrđeno u kolektivnom potrošačkom sporu, ugovorna odredba o ugovaranju obveze kredita u valuti CHF, s obvezom otplate u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju banke tuženika na dan dospijeca anuiteta (čl. 7. Ugovora o kreditu), jest jasna i lako uočljiva, ali je upitno je li u konkretnom slučaju za korisnika kredita bila razumljiva, u smislu je li on bio od strane tuženika potpuno informiran o rizicima i pravnim posljedicama ugovaranja valutne

klauzule u CHF (prema informacijama s kojima je tuženik tada mogao raspolagati) te je li navedena odredba bila predmet pojedinačnog pregovaranja.

46. Ako se utvrdi da korisniku kredita valutna klauzula u CHF nije bila razumljiva te da ta odredba nije bila predmet pojedinačnog pregovaranja, tada vrijedi utvrđenje iz pravomoćne presude donesene u kolektivnom potrošačkom sporu da takva odredba, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača te da je zbog toga nepoštena i, posljedično, ništava.

47. S obzirom da o načelnoj ništetnosti valutne klauzule u predmetnom Ugovoru o kreditu već postoji pravomoćna odluka, tužitelj nije dužan podnositi tužbeni zahtjev za ponovno utvrđenje ništetnosti te odredbe, iako bi i za to imao pravnog interesa, s obzirom da se u konkretnoj parnici mora utvrditi jesu li ispunjene pretpostavke da se pravna stajališta iz presude donesene u kolektivnom sporu primjene i u ovoj parnici, dakle, da li je konkretna valutna klauzula bila predmetom pojedinačnog pregovaranja te je li korisniku kredita bila razumljiva.

48. Svjedokinja Marica Rudnik u svom iskazu navodi da joj je kredit trebao za kupnju građevinskog zemljišta na Pagu za izgradnju vikendice, dakle, u privatne svrhe te da je ona otišla u poslovnicu RBA na Kvaternikovom trgu i tamo izričito tražila da joj se odobri kredit s valutnom klauzulom u EUR. Međutim, zaposlenici banke da su joj rekli da bi za nju bio puno povoljniji kredit valutnom klauzulom u CHF, jer su ugovorne kamate niže, pri čemu da joj nisu pojašnjavali zašto između navedena dva kredita, u CHF i u EUR, postoji razlika u visini ugovornih kamata, niti da ju je itko upozorio da postoje određeni rizici kada se sklapa ugovor u CHF. Zbog protoka vremena nije se više sjetiti koliko je iznosio mjesečni anuitet na početku ugovornog razdoblja, a na koji je iznos porastao kada je došlo do značajnije promjene tečaja CHF. Navela je da je sama otplaćivala predmetni kredit te da je isti prijevremeno otplatila. Istaknula je da nije imala primjedbi na sadržaj ugovornih odredbi Dodatka Ugovora o kreditu, ali da ju nitko od strane banke nije prije njegovog sklapanja upozorio da su odredbe ugovora o kreditu o promjenjivoj kamatnoj stopi te o valutnoj klauzuli u CHF ništene, a niti da su je zaposlenici banke upozorili da se njegovim sklapanjem odriče eventualnih potraživanja koja bi joj pripadala temeljem spomenutih ništetnih odredbi ugovora o kreditu. Izjavila je da tijekom trajanja ugovornog razdoblja, a prije nego li je sklopila Dodatak Ugovora o kreditu, nije pokušala promijeniti valutu valutne klauzule iz CHF u EUR sukladno odredbi čl. 9. Ugovora o kreditu. Na kupljenom građevinskom zemljištu da u konačnici nikada nije izgrađena vikendica niti bilo što drugo.

49. Sud iz iskaza navedene svjedokinje utvrđuje da je korisnici kredita moguće i bilo jasno što znači valutna klauzula, dakle, da joj je bilo jasno da iznos njenog mjesečnog anuiteta ovisi o kretanju ugovorenog tečaja CHF naspram kune, ali isto tako proizlazi da joj prije sklapanja Ugovora o kreditu nitko od strane zaposlenika tuženika nije dao informacije o rizicima i pravnim posljedicama ugovaranja valutne klauzule konkretno u CHF, niti je imao saznanja o tome da Hrvatska narodna banka štiti tečaj hrvatske kune u odnosu na valutu Euro, ali ne i u odnosu na valutu švicarski franak.

50. Pojedinačno pregovaranje podrazumijeva da je korisnik kredita dobio sve relevantne obavijesti da bi mogao donijeti informiranu odluku o tome u kojoj valuti želi sklopiti ugovor o kreditu te da temeljem tih saznanja pregovara s bankom o uvjetima

kredita, a u konkretnom slučaju korisnica kredita Marica Rudnik takve obavijesti nije dobila. To što je banka omogućila korisniku kredita sklapanje ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u nekoliko valuta (CHF i EUR), iako je preporučala samo sklapanje ugovora s valutnom klauzulom u CHF te mu je eventualno rekla koliko iznosi početni mjesečni anuitet u svakom od tih slučajeva, ako mu istodobno nije ništa rekla o rizicima koje nosi svaka pojedina valuta, tada se ne može raditi o pojedinačnom pregovaranju.

51. Stoga se utvrđenja suda iz pravomoćne presude iz potrošačkog kolektivnog spora odnose i na konkretni slučaj, budući da valutna klauzula u CHF potrošaču nije bila razumljiva i o njoj se nije pojedinačno pregovaralo.

52. Budući da korisnica kredita Marica Rudnik nije dobila odgovarajuće informacije po pitanju parametara od kojih ovisi te od kojih se mijenja tečaj valute HRK u odnosu na tečaj valute CHF, da se o valutnoj klauzuli nije pojedinačno pregovaralo i da je ista uzrokovala očitu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača, to je navedena odredba nepoštena i, posljedično, ništava.

53. Posljedica ništetnosti valutne klauzule jest bila u tome da je potrošač (korisnik kredita) Marica Rudnik imala prema tuženiku tražbinu povrata novčanog iznosa kojeg je tuženik stekao temeljem te ništetne odredbe, dakle, u okviru instituta stjecanja bez pravne osnove, imao je pravo na povrat onog što je primjenom navedene odredbe platila tuženiku, sve sukladno odredbi čl. 323. st. 1. u vezi čl. 324. st. 1. ZOO-a o pravnim posljedicama ništetnosti ugovora ili njegovih pojedinih odredbi te čl. 1111. st. 1. ZOO-a o stjecanju bez pravne osnove.

54. O cesiji tražbina potrošača

55. Tražbine potrošača Marice Rudnik povrata stečenog bez pravne osnove mogu biti predmetom ustupa, jer njihov prijenos nije zabranjen zakonom niti su one strogo osobne naravi niti se po svojoj naravi protive prenošenju na drugog (čl. 80. st. 1. ZOO-a).

56. Primatelj tražbine (cesionar) ima prema dužniku (cesusu) ista prava koja je ustupitelj tražbine (cedent) imao prema dužniku do ustupanja (čl. 84. st. 1. ZOO-a).

57. Iz predmetnog Ugovora o ustupu tražbine proizlazi da je Marica Rudnik ustupila tužitelju novčanu tražbinu prema tuženiku po osnovi povrata preplaćenih iznosa po osnovi valute, kamata i svih plaćenih naknada nastalu temeljem ništetnih odredbi Ugovora o kreditu (čl. 1. i 2. Ugovora o ustupu tražbine).

58. Valja istaknuti da je tražbina dovoljno određena ako su u ugovoru jasno naznačeni vjerovnik, dužnik i pravni temelj iste, a ista je određiva ako ugovor sadrži dovoljno podataka temeljem kojih se ti elementi mogu odrediti (čl. 272. st. 1. ZOO-a).

59. U konkretnom slučaju Ugovor o ustupu tražbine sadrži podatke o vjerovniku, dužniku i pravnom temelju tražbine koja se ustupa, dok je samo utvrđivanje visine iste ostavljeno za kasnije, s obzirom da se taj iznos, ako je sporan, bez provođenja financijskog vještačenja ne može utvrditi.

60. Stoga je tražbina koja se ustupa jasno određena, a time je i sama činidba ugovora jasno određena pa nema mjesta zaključku o ništetnosti predmetnog Ugovora o ustupu tražbine zbog neodređenosti činidbe, u smislu odredbe čl. 269. i 270. st. 1. ZOO-a.

61. Potpuno je nebitno što tužitelj nema svojstvo potrošača, jedino je relevantno da je na njega prenesena tražbina potrošača nastala primjenom pravomoćno utvrđenih ništetnih ugovornih odredbi iz potrošačkih ugovora.

62. Ovo stoga, što se radi o prenosivoj imovinsko – pravnoj tražbini čiji se objektivni identitet prijenosom na drugog vjerovnika ne mijenja, dakle, promjenom osobe vjerovnika nije promijenjen identitet tražbine koja se ustupa, što je osobito vidljivo iz odredbe čl. 84. st. 1. ZOO-a prema kojoj primatelj tražbine (cesionar) ima prema dužniku (cesusu) ista prava koja je ustupitelj tražbine (cedent) imao prema dužniku do ustupanja.

63. Novčane tražbine potrošača nisu strogo osobne tražbine, niti se njihova narav protivi ustupanju, a niti je prijenos istih zabranjen zakonom, dakle, iste su prenosive, kao i većina novčanih tražbina, bez obzira na svojstvo njihova nositelja (tako i Sud EU, u presudama C-383/18 od 11. rujna 2019. i C-519/19 od 18. studenog 2020.).

64. Slijedom navedenog, tužitelj je aktivno legitimiran potraživati od tuženika ono što je isti primio od Marice Rudnik u ispunjenju Ugovora o kreditu primjenom ništetne valutne klauzule u švicarskim francima, u okviru onoga što je i sama Marica Rudnik mogla zahtijevati od tuženika.

65. O pravnim učincima Dodatka Ugovora o kreditu

66. Marica Rudnik je svoj odnos s tuženikom po pitanju valutne klauzule iz Ugovora o kreditu regulirao Dodatkom Ugovoru o kreditu od 9. veljače 2016.

67. Tim Dodatkom se uvode promjene u načinu ispunjenja obveza iz Ugovora o kreditu sukladno odredbama ZIDZPK-a/15, konkretno njegovim odredbama čl. 19.c st. 1. t. 1., 2. i 3., tako što se otplata kreditnih obveza, umjesto uz valutnu klauzulu u CHF, veže uz valutnu klauzulu u EUR te se korisnik kredita obvezuje kredit vraćati prema srednjem tečaju banke tuženika za EUR na dan dospijeća anuiteta, tako što se umjesto ugovorene kamatne stope iz Ugovora o kreditu, primjenjuje kamatna stopa koju banka primjenjuje na kredite s valutnom klauzulom vezanom za valutu EUR te tako što se otplatni plan koji je izrađen prema odredbama Ugovora o kreditu zamjenjuje novim otplatnim planom izrađenim prema odredbama ZIDZPK-a/15.

68. Dodatkom Ugovoru o kreditu utvrđeno je da na dan 30. rujna 2015., prije provedbe konverzije, korisnik kredita duuguje tuženiku temeljem Ugovora o kreditu neotplaćenu glavnica u iznosu od 16.630,41 CHF/15.211,20 EUR (čl. 3. t. 2. i čl. 4. sl. 1. Dodatka).

69. Nadalje, utvrđeno je da zbroj uplata po kreditu u CHF, preračunatom u EUR po srednjem tečaju banke tuženika na dan dospijeća anuiteta, veći od zbroja anuiteta po otplatnom planu u EUR na dan 30. rujna 2015., budući da je do 30. rujna 2015. korisnik kredita ukupno platio 10.600,29 EUR, a po otplatnom planu u EUR trebao je platiti

10.589,62 EUR, slijedom čega tako utvrđena razlika iznosi 10,67 EUR ili 81,47 kn što da predstavlja tražbinu korisnika kredita temeljem konverzije (čl. 4. al. 2., 3. i 4. i čl. 2. al. 5. Dodatka Ugovoru o kreditu).

70. Utvrđeno je da preostala neotplaćena glavnica kredita s valutnom klauzulom u EUR nakon provedbe konverzije, na dan 30. rujna 2015., iznosi 11.196,80 EUR (čl. 4. t. 5. Dodatka Ugovoru o kreditu), slijedom čega razlika između neotplaćene glavnice prije konverzije i neotplaćene glavnice nakon konverzije iznosi 4.014,40 EUR, u odnosu na koju glavicu da novčana obveza korisnika kredita prestaje (čl. 5. Dodatka Ugovoru o kreditu)

71. Prema odredbi čl. 8. Dodatka Ugovoru o kreditu ugovorne strane su se suglasila da se utvrđena preplata u iznosu od 10,67 EUR koristi za namirenje budućih uzastopnih anuiteta po kreditu na način da se 50% anuiteta, preračunatog u kune na dan dospijeca, namiruje iz te tražbine korisnika kredita prema kreditoru, sve dok se utvrđeni iznos tražbine korisnika kredita u potpunosti ne iskoristi, dok će ostatak do punog iznosa anuiteta platiti korisnik kredita uplatom na račun kreditora.

72. Preostalu neotplaćenu glavicu nakon provedene konverzije u iznosu od 11.196,80 EUR korisnik kredita je bio dužan otplatiti u anuitetima zajedno s redovnom, fiksnom kamatom od 5,25% godišnje, u kunsjoj protuvrijednosti po srednjem tečaju banke kreditora na dan dospijeca anuiteta (čl. 6. Dodatka Ugovora o kreditu).

73. Kao što je već navedeno, među strankama nije sporno da je Dodatak Ugovoru o kreditu sklopljen sukladno odredbama ZIDZPK-a/15.

74. Valja naglasiti da je ZIDZPK/15 donesen nakon što je ocijenjeno da je u području potrošačkog kreditiranja došlo do znatne neravnoteže u odnosima između korisnika kredita kao potrošača i banaka kao kreditora (trgovca) u odnosu na ugovore o kreditu sklopljene posebno u razdoblju od 2004. do 2008. koji su denominirani u kunama s valutnom klauzulom u CHF, i to stoga što je na domaćem tržištu s vremenom izrazito jačao tečaj CHF, rasle su ugovorene promjenjive kamatne stope što je potrošače, u ispunjavanju kreditnih obveza, dovelo u izrazito težak položaj. Stoga je ZIDZPK/15 imao za cilj otkloniti nepoštene poslovne prakse kreditnih institucija i osigurati otplatu kreditnih zaduženja u iznosu i pod uvjetima koji potrošače kao dužnike ne dovode u neravnopravan i dužnički ovisan položaj u odnosu na kreditora kao vjerovnika, vodeći se načelom kojim se osigurava ravnopravan, a nikako povoljniji položaj u odnosu na dužnike koji su ugovorili zaštitni mehanizam u valuti EUR. Taj zakon u tom smislu predstavlja snažnu, izvanrednu, jednokratnu, retroaktivnu i vremenski ograničenu zakonodavnu intervenciju u području potrošačkog kreditiranja. Pritom valja spomenuti da problem kredita vezanih za CHF nije svojstven samo Republici Hrvatskoj, već se pojavio i u drugim državama srednje i jugoistočne Europe, radi čega su zakonodavci i u tim zemljama posegnuli za zakonskim rješavanjem problema, a ta se rješenja razlikuju od države do države jer nema jedinstvenog pristupa rješavanju istog problema u državama članicama Europske unije (tako je do zakonskih intervencija unutar EU došlo u Mađarskoj i Poljskoj, ali na sadržajno drugačiji način nego u RH).

75. Potonju je okolnost, među ostalim, imao na umu i Ustavni sud Republike Hrvatske u postupku ocjenjivanja suglasnosti s Ustavom RH ZIDZPK/15 (U-

I/3685/2015) u kojem je odlukom od 4. travnja 2017. ocijenio spomenuti Zakon usklađenim s Ustavom Republike Hrvatske i nije prihvatio prijedlog većeg broja predlagatelja fizičkih osoba te osam kreditnih institucija za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti Zakona s Ustavom. Ocjenjujući u opisanim okolnostima da ZIDZPK/15 zadovoljava kriterije formalne i materijalne ustavnosti, Ustavni je sud posebno naglasio da ZIDZPK/15 ima legitiman cilj, jer se njime povećava socijalna zaštita, sprječava se nastavljanje nepoštenih poslovnih prakse kreditnih institucija i produbljivanja dužničke krize, pri čemu je predmetna mjera u vidu konverzije ocijenjena razmjernom legitimnom cilju koji se želio postići zato što su propisane mjere bile prikladne i nužne, a nije postojala druga manje tegobna ili ograničavajuća mjera, s jedne strane, dok, s druge, njome nije nametnut ni prekomjeren teret kreditnim institucijama kao adresatima.

76. Neovisno o tome što se Direktiva 93/13/EEZ u konkretnom slučaju ne primjenjuje (tako i Rev-2245/2017-2 od 20. ožujka 2018.), zbog potrebe tumačenja nacionalnog prava u duhu prava EU, valja primijetiti da Direktiva ni inače ne sadrži posebne odredbe koje bi se odnosile na zaštitu potrošača pri ostvarivanju prava na povrat neosnovano isplaćenih iznosa na temelju nepoštenih ugovornih odredbi, već se restitucijski zahtjevi, dakle, zahtjevi za povrat neosnovano plaćenih iznosa, ostvaruju isključivo na temelju nacionalnog prava, odnosno prema nacionalnom materijalnom i procesnom pravu sukladno načelu procesne autonomije. Pritom dostignuti standardi zaštite prava potrošača zbog nepoštenosti ugovornih odredbi u praksi europskih sudova zahtijevaju ostvarenje mogućnosti uspostavljanja stvarne ravnoteže u pravima i obvezama potrošača, s jedne, i trgovca, s druge strane.

77. Relevantne odredbe ZIDZPK/15, kojima je uređeno načelo konverzije i način izračuna konverzije kredita, su odredbe čl. 19.b (načelo konverzije kredita) i 19.c (način izračuna konverzije kredita).

78. Prema odredbi čl. 19.b ZIDZPK-a/15 konverzija kredita denominiranog u CHF u kredit denominiran u EUR i kredita denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR podrazumijeva konverziju kredita radi promjene valute, odnosno valutne klauzule u kojoj je denominiran i provodi se na način da se položaj potrošača s kreditom denominiranim u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u EUR, a položaj potrošača s kreditom denominiranim u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR.

79. Nadalje, prema odredbi čl. 19.c st. 1. ZIDZPK-a/15 konverzija kredita podrazumijeva konverziju radi promjene valute odnosno valutne klauzule u kojoj je denominiran i izračunava se na način da se:

1) na iznos početno odobrene glavnice kredita denominiranog u CHF i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF izračuna iznos glavnice kredita denominiranog u EUR i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u EUR, po tečaju primjenjivom na datum isplate kredita, a koji tečaj je jednak tečaju one vrste koji je vjerovnik na taj datum primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, pri čemu se iznosom početno odobrene glavnice smatra iznos koji je zadužen u poslovnim knjigama vjerovnika, a koji iznos može biti veći od

isplaćenog iznosa zbog tečajne razlike zbog kupoprodaje deviza prilikom isplate kredita,

2) umjesto početno ugovorene kamatne stope kredita denominiranog u CHF i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF primijeni kamatna stopa jednaka kamatnoj stopi (po iznosu, vrsti i razdoblju promjene) koju je vjerovnik primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u EUR i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u EUR na datum sklapanja ugovora o kreditu, uvažavajući smanjenja kamatnih stopa, tečaj ili uvjete odobrene određenim istovrsnim skupinama potrošača temeljem dobi, namjene kredita, iste vrste i trajanja u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR na datum sklapanja ugovora o kreditu denominiranog u CHF i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF,

3) početno utvrđen otplatni plan kredita denominiranog u CHF i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF uključujući sve njegove izmjene, na temelju kojeg su izračunati obroci odnosno anuiteti u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF, zamijeni novim otplatnim planom izračunatim u skladu s točkama 1. i 2. ovoga stavka, i na temelju kojeg se izračunavaju novi obroci odnosno anuiteti u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, uzimajući u obzir sve izmjene ugovornih uvjeta koji se odnose na iznos, namjenu i rokove dospijeća glavnice te iznos, vrstu i razdoblje promjene kamatnih stopa i ostale promjene koje su tijekom trajanja ugovora o kreditu uvjetovale izmjenu početno utvrđenog otplatnog plana i obroka odnosno anuiteta,

4) iznosi uplaćeni radi namirenja početno utvrđenih obroka odnosno anuiteta u CHF i kunama s valutnom klauzulom u CHF (osim uplata na ime naplaćenih zateznih kamata, naknada i troškova koji se ne uzimaju u obzir za potrebe izračuna konverzije) pretvore u EUR i u valutnu klauzulu u EUR po tečaju primjenjivom na datum uplate, a koji tečaj je jednak tečaju one vrste koji je vjerovnik na taj datum primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u EUR i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Takvi iznosi pretvoreni u EUR i valutnu klauzulu u EUR predstavljaju osnovu za namirenje obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR utvrđenih po novom otplatnom planu u EUR i valutnoj klauzuli u EUR iz točke 3. ovoga stavka, pri čemu se poštuje redoslijed namirenja dospjelih obveza sukladno općim uvjetima vjerovnika, ali ne obračunavaju zatezne kamate,

5) ukupni uplaćeni iznos utvrđen u EUR i valutnoj klauzuli u EUR na način iz točke 4. ovoga stavka veći od ukupnog iznosa obroka ili anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR utvrđenih na način iz točke 3. ovoga stavka smatra preplatom koja se:

6) ako iznos preplate ne prelazi ukupni zbroj obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR, preostalih na dan 30. rujna 2015. prema otplatnom planu iz točke 3. ovoga stavka, koristi za namirenje budućih obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR koji će dospjeti na način da se sukcesivno kod plaćanja budućeg obroka odnosno anuiteta koji će dospjeti iznos do najviše 50% dospjelog obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR namiri preplatom, sve dok se preplata u potpunosti ne iskoristi, pri čemu ako iznos preplate prelazi više od 50% ukupnog zbroja obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR, preostalih na dan 30. rujna 2015. prema otplatnom planu iz točke 3. ovoga stavka, vjerovnik i potrošač sporazumom definiraju način iskorištavanja iznosa preplate iznad 50% ukupnog zbroja obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR,

7) ako iznos preplate prelazi ukupni zbroj obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR preostalih na dan 30. rujna 2015. prema otplatnom planu iz točke 3. ovoga stavka, vraća potrošaču od strane vjerovnika u roku od 60 dana od datuma prihvata konverzije od strane potrošača, s time da se iznos preplate iz ove točke preračunava u kune po tečaju na dan 30. rujna 2015. i na njega vjerovnik nije dužan obračunati kamatu niti tečajnu razliku, već njih snosi potrošač,

ukupni uplaćeni iznos utvrđen u EUR i valutnoj klauzuli u EUR na način iz točke 4. ovoga stavka manji od ukupnog iznosa obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR utvrđenih na način iz točke 3. ovoga stavka, namiri vjerovniku od strane potrošača sukladno sporazumu vjerovnika i potrošača, a obveze po novom otplatnom planu u EUR i valutnoj klauzuli u EUR nastave ispunjavati od strane potrošača,

8) iznos preostale neotplaćene glavnice u EUR i kunama s valutnom klauzulom u EUR utvrđuje na dan 30. rujna 2015., kao razlika novog otplatnog plana utvrđenog sukladno točki 3. ovoga stavka i uplaćenih iznosa utvrđenih sukladno točki 4. ovoga stavka, pri čemu iznos preplate utvrđen u točki 5. ovoga stavka ne umanjuje iznos preostale neotplaćene glavnice u EUR i kunama s valutnom klauzulom u EUR, a manje uplaćeni iznos utvrđen u točki 6. ovoga stavka namiruje se sukladno sporazumu vjerovnika i potrošača,

9) učinak konverzije utvrdi kao razlika:

- stanja neotplaćene glavnice u CHF i valutnoj klauzuli u CHF evidentirane u poslovnim knjigama vjerovnika na dan 30. rujna 2015. izračunata u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, po tečaju primjenjivom na dan 30. rujna 2015., a koji tečaj je jednak tečaju one vrste koji je vjerovnik na taj datum primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, pri čemu se ograničenje tečaja iz članka 11.d ovoga Zakona odnosi na obroke odnosno anuitete u CHF i valutnoj klauzuli u CHF koji dospijevaju do isteka roka ograničenja iz članka 11.d tog Zakona i

- iznosa neotplaćene glavnice iz točke 7. predmetnog stavka.

80. Iz navedenih odredbi proizlazi da je cilj ZIDZPK/15 bio korisnike kredita koji su ugovor sklopili uz valutnu klauzulu u CHF dovesti u isti položaj kao da su ugovor o kreditu sklopili uz valutnu klauzulu u EUR.

81. Sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva (čl. 2. ZOO-a).

82. Iz navedenih odredbi ZIDZPK/15 i Dodatka ugovoru sklopljenog sukladno tim odredbama, proizlazi da banka i korisnik kredita, upravo polazeći od ništetnosti ugovornih odredbe o valutnoj klauzuli, dodatkom ugovoru uređuju svoje odnose u pogledu valute obveze i kamatne stope za cijelo razdoblje od sklapanja kredita pa nadalje (na način da se korisnik kredita dovodi u isti položaj kao da je ugovor o kreditu sklopio uz valutnu klauzulu u EUR), time da se razlika između uplaćenih iznosa i obveze koju bi potrošač imao da je sklopio ugovor s valutnom klauzulom u EUR računa

kao preplata, s kojom se, ovisno o okolnostima slučaja, postupaju sukladno odredbi čl. 19.c st. ZIDZPK/15.

83. U postupku nije sporno da je Dodatak ugovoru o kreditu sklopljen sukladno odredbama ZID ZPK/15, koji zakon je izričito i detaljno uredio način konverzije i koji u tom dijelu predstavlja prisilan propis. U takvoj situaciji odredbe glave II. ZZP/14, koje uređuju pitanje nepoštenih odredbi u potrošačkim ugovorima, ne primjenjuju se na ugovorne odredbe kojima se u ugovor unose zakonske odredbe prisilne prirode odnosno kojima se u ugovor unose odredbe i načela konvencija koje obvezuju Republiku Hrvatsku, jer to priječi odredba čl. 49. st. 5. ZZP/14. Tako se u konkretnom slučaju ne primjenjuje ni odredba čl. 49. st. 1. ZZP/14 prema kojoj se nepoštenom smatra ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača.

84. Slijedom iznesenog, polazeći od činjenice da je Dodatak ugovoru o kreditu sklopljen na temelju prisilnog propisa koji je uspješno prošao test ocjenjivanja ustavnosti u ustavnosudskom postupku, valja zaključiti da njegove odredbe obvezuju stranke jer nemaju elemenata koji bi im davali obilježje nepoštenosti i imali za posljedicu njihovu ništetnost. Sklapanjem Dodatka ugovoru o kreditu na temelju odredbi ZIDZPK/15, kojim su stranke iznova, i to počevši od dana sklapanja ugovora o kreditu, uredile svoje odnose u pogledu valute obveze i promjenjivosti kamatne stope, stranke su se prešutno odrekle svojih tražbina koje bi im pripadale po osnovi ništetnosti ugovornih odredbi, i to u opsegu obračuna izvršenog u smislu odredbe čl. 19.c ZIDZPK/15. To stoga što zamjena nepoštenih ugovornih odredaba dispozitivnim zakonskim odredbama uspostavlja stvarnu ravnotežu u pravima i obvezama kako tužitelja kao potrošača, tako i tuženika (banke) kao trgovca.

85. Pri ovakvoj ocjeni sud ima na umu ustaljeno stajalište Suda EU prema kojem se u odnosu na poduzetnike poput banaka u istim ili srodnim pravnim odnosima kao predmetnom, potrošač nalazi u slabijem položaju (tako i u odluci broj C-26/13 od 30. travnja 2014.), kao i da je ZIDZPK/15 imao primarni cilj zaštitu potrošača CHF kredita kao slabije ugovorne strane, a ostvarenje tog cilja imalo je veći značaj od pravne sigurnosti druge strane (tako i Ustavni sud, U-I/3685/2015 od 4. travnja 2017., točka 30.). Međutim, ZIDZPK/15 je u odredbama članaka 19.d. i 19.e propisao detaljnu, jasnu i transparentnu proceduru koja je prethodila zaključenju ugovora o konverziji, kao i sadržaj tog ugovora, pa je tužitelj kao potrošač bio u prilici još i prije sklapanja ugovora o konverziji proučiti njegove odredbe. Štoviše, još prije donošenja ZIDZPK/15, Vlada Republike Hrvatske je u obrazloženju Konačnog prijedloga tog Zakona (P.Z./899 od 10. rujna 2015.) istakla, među ostalim, da ZIDZPK/15 predstavlja izvanrednu i jednokratnu zakonodavnu intervenciju koja je temelj za "trajno rješenje problema u CHF."

86. Tako je ZIDZPK/15 u čl. 19.d strogim pravilima nametnuo tuženiku kao vjerovniku i trgovcu, brojne obveze prije dostave ponude sklapanja ugovora o konverziji potrošaču, i to: za potrebe provjere izračuna konverzije, izraditi kalkulator na temelju kojeg je izračunata konverzija, koji uključuje detaljan pregled svih elemenata izračuna, i učiniti ga dostupnim svakom pojedinom potrošaču preko svojih mrežnih stranica kojem će potrošač pristupiti preko svog osobnog identifikacijskog broja, zatim omogućiti potrošaču pristup povijesnom pregledu: općih kretanja kreditiranja, odluka o

kamatnim stopama, dnevnih tečajeva primjenjivih na kredite denominirane u CHF i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u CHF te na kredite denominirane u EUR i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u EUR koje je vjerovnik primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u CHF i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u CHF te na kredite denominirane u EUR i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Ujedno je tuženik kao vjerovnik i trgovac imao obvezu i prije objave spomenutog kalkulatora na mrežnoj stranici pribaviti mišljenje ovlaštenog revizora ili sudskog vještaka da je kalkulator izvršen u skladu s načinom izračuna propisanim čl. 19.c ZIDZPK/15 te takvo mišljenje objaviti na svojim mrežnim stranicama u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ZIDZPK/15.

87. Pored ovih obveza, vjerovniku je, u skladu s odredbom čl. 19.e ZIDZPK/15, također nametnuta i obveza dostave izračuna konverzije kredita u roku od 45 dana od stupanja na snagu Zakona zajedno s prijedlogom novog ili izmijenjenog ugovora o kreditu, kao i pregleda stanja svih pojedinačnih vrsta tražbina, nadalje i pregled stanja svih pojedinačnih tražbina od potrošača pri čemu izračun konverzije mora sadržavati jasan pregled svih promjena i iz kojega mora biti razumljivo na koji je način utvrđen iznos preostale neotplaćene glavnice u EUR i kunama s valutnom klauzulom u EUR iz čl. 19.c st. 1. t. 7. ZIDZPK-a/15, iznos preplate iz čl. 19.c. st. 1. t. 5. ZIDZPK-a/15 ako je ona utvrđena, odnosno manje plaćeni iznos iz čl. 19.c. st. 1. t. 6. ZIDZPK-a/15 ako je on utvrđen.

88. S druge strane, odredba čl. 19.e st. 5., 7., 8. i 9. ZIDZPK-a/15 propisuje obveze potrošača u slučaju prihvata konverzije (obavijestiti vjerovnika o prihvatu u roku od 30 dana), zatim u stavku 5. da učinak konverzije snosi vjerovnik na način da se u poslovnim knjigama vjerovnika konverzija iskazuje kao usklađenje tražbine zbog promjene tečajeva, odnosno rashod temeljem povrata preplate, kao i da razliku u početnoj glavnici zbog kupoprodaje deviza iz čl. 19.c st. 1. t. 1. ZIDZPK-a/15, iznos naplaćenih zateznih kamatama, naknada i troškova iz čl. 19.c. st. 1. t. 4. ZIDZPK-a/15, iznos kamate i tečajnih razlika na ime preplate iz čl. 19.c st. 1. t. 5. ZIDZPK-a/15 snosi potrošač. Osim toga, st. 8. čl. 19.e ZIDZPK/15 propisana je i sudbina odobrenih pogodnosti (padaju na teret potrošača), dok je u st. 9. propisano ako potrošač prihvati izračun konverzije kredita, vjerovnik neće tražiti dodatne instrumente plaćanja, u odnosu na ugovorene, niti postavljati dodatne uvjete potrošaču kojima se bi se derogirala njegova druga prava.

89. U ovakvim okolnostima valja zaključiti da zamjena nepoštenih ugovornih odredaba zakonskim odredbama uspostavlja stvarnu ravnotežu u pravima i obvezama kako tužitelja kao potrošača, tako i tuženika (banke) kao trgovca jer, s jedne strane, omogućuje donošenje informirane odluke o sklapanju ugovora o konverziji od strane potrošača, budući da je potrošač kao slabija ugovorna strana objektivno bio u mogućnosti informirano procijeniti hoće li prihvatiti ili odbiti ponudu banke za sklapanje ugovora o konverziji. Pritom se posebno naglašava da je zaključenje ugovora o konverziji ovisilo o volji potrošača, jer je samo potrošaču ostavljena mogućnost izbora prihvaćanja ili neprihvaćanja konverzije (za razliku primjerice od mađarskog zakonodavnog rješenja koji tu slobodu potrošaču nije ostavio). S druge strane, ovakav način uređenja zamjene nepoštenih ugovornih odredbi omogućuje i balansiranje interesa potrošača i trgovca na tržištu.

90. Naime, učinak konverzije prema ZIDZPK/15 djeluje unatrag što omogućuje uspostavu činjeničnog i pravnog okvira u kojem bi se potrošač našao i bez postojanja nepoštene ugovorne odredbe. Tako stvorena mogućnost uspostave činjeničnog i pravnog okvira kakav je postojao, već sama po sebi, ima restitucijski učinak, jer omogućuje vraćanje koristi koju je druga ugovorna strana (trgovac) stekla od potrošača po osnovi nepoštene ugovorne odredbe (tako i Sud EU u presudi C- 308/156 LGU, točka 62.), i to u okolnostima i u proceduri koja je unaprijed poznata i unaprijed svim stranama predstavljena kao jednokratna mjera i trajno rješenje.

91. Na taj je način zaključenjem Dodatka ugovoru o kreditu koji je zaključen prema pravilima posebnog propisa (ZIDZPK/15) uspostavljena ravnoteža između efektivne zaštite i zahtjeva pravne sigurnosti, kao i zaštite legitimnih očekivanja strana u ugovornom odnosu koje su postupale u dobroj vjeri u opsegu obračuna izvršenog u smislu odredbe čl. 19.c u vezi s čl. 19.e ZIDZPK/15 (prema odredbi čl. 19.e ZIDZPK/15, potrošači snose: razliku u početnoj glavnici zbog kupoprodaje deviza iz čl. 19.c st. 1. t. 1. tog zakona, zatim iznos naplaćenih zateznih kamata, naknada troškova iz čl. 19.c st. 1. t. 4. tog zakona te iznos kamata i tečajnih razlika na ime preplate iz čl. 19.c st. 1. t. 5. tog zakona). Interveniranje u takav pravni odnos na način koji to tužitelj zahtijeva unutar opsega obračuna izvršenog prema odredbi čl. 19.c u vezi s odredbom čl. 19.e ZIDZPK/15 bilo bi suprotno slobodi ugovaranja i slobodi tržišnog natjecanja koja izvire iz slobode ugovaranja.

92. Potrošač, koji je sklopio dodatak ugovoru o kreditu na temelju odredbi ZIDZPK/15, nakon sklapanja dodatka ugovoru, po osnovi ništetnosti ugovornih odredbi o valutnoj klauzuli i promjeni kamatne stope više nema pravo na povrat više plaćenih iznosa, osim onih iznosa koji nisu bili predmet obračuna konverzije kredita u smislu čl. 19.c u vezi s čl. 19.e ZIDZPK/15. Zatezne kamate od dana plaćanja pojedinačnih mjesečnih anuiteta pa do dana konverzije nisu obuhvaćene obračunom konverzije uređenim posebnim propisom, kako to proizlazi iz ranije navedenih odredbi. Stoga, potrošač ima pravo na isplatu pripadajućih zateznih kamata na više plaćene iznose za razdoblje od plaćanja svakog više plaćenog pojedinačnog anuiteta pa do dana izvršene konverzije 30. rujna 2015.

93. O visini tužbenog zahtjeva, preinaci tužbe i zastari

94. Iz nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka Centar za financijska vještačenja d.o.o. proizlazi da je u razdoblju od početka otplate kredita do dana izračuna konverzije kredita, tečaj CHF oscilirao na više i niže u odnosu na tečaj koji je vrijedio prilikom isplate kredita, posljedično čemu je korisnik kredita plaćao veći ili manji anuitet u odnosu na onaj koji je vrijedio prilikom ugovaranja kredita. Tako je utvrđeno da je zbog promjene tečaja na više u odnosu na tečaj koji je vrijedio na dan isplate kredita korisnik kredita platio 1.627,27 EUR više, nego što bi platio da nije bilo valutne klauzule u CHF, dok je zbog promjene tečaja na niže u odnosu na početni tečaj, korisnik kredita platio 77,36 EUR manje, nego što bi platio da nije bilo valutne klauzule u CHF (neto preplata da iznosi 1.549,91 EUR). Nadalje, vještak je naveo da je u Dodatku Ugovoru o konverziji utvrđena preostala nedospjela glavnica kredita u iznosu od 11.196,80 EUR/85.454,85 kn (prema primjenjivom tečaju za ERUR na dan konverzije, 30. rujna 2015.), a da nije bilo primjene valutne klauzule u CHF, dakle, da nije bilo promjene tečaja u odnosu na onaj početni, tada da bi na dan izračuna konverzije preostala nedospjela glavnica iznosila 77.577,22 kn, dakle, da razlika između te dvije glavnice

iznosi 1.045,54 EUR. Što se tiče eventualne preplate, vještak ponavlja da je Dodatkom Ugovoru o kreditu utvrđeno da nakon provedbe konverzije proizlazi da postoji preplata po kreditu u iznosu od 10,67 EUR. Naposljetku, vještak daje izračun zateznih kamata za svaki mjesečni iznos preplate uslijed primjene valutne klauzule u CHF (iznos koji je plaćen više u okviru svakog anuiteta uslijed porasta tečaja CHF u odnosu na onaj početni koji je vrijedio na dan isplate kredita, a koji ne bi bio plaćen da nije bilo primjene ništetne valutne klauzule i kojeg bi korisnik kredita imao pravo zahtijevati natrag), od dana izvršenog plaćanja do dana nastupanja učinaka konverzije, 30. rujna 2015. te utvrđuje da te zatezne kamate ukupno iznose 519,58 EUR.

95. Niti jedna od stranaka nije imala prigovora na matematički izračun vještaka,

96. Sud je u cijelosti prihvatio nalaz i mišljenje vještaka, jer su izrađeni sukladno pravilima konkretne znanosti i struke te su logični i objektivno provjerljivi.

97. Tužitelj je uskladio tužbeni zahtjev s izračunima financijskog vještaka te izjavio da mu pripada preplata u anuitetima temeljem ništetne valutne klauzule u iznosu od 1.627,27 EUR, kao i zatezne kamate na više plaćene iznose po osnovi ništetne valutne klauzule od dana plaćanja do 30. rujna 2015. u iznosu od 519,58 EUR, ali i razlika u glavnici između, s jedne strane, glavnice koja bi preostala da se nije primjenjivala ništetna valutna klauzula te, s druge strane, preostale glavnice koju je tuženik utvrdio u konverziji, u iznosu od 1.045,54 EUR (ukupno 3.192,39 EUR), što da valja umanjiti za iznos preplate koju je tuženik priznao u konverziji u visini od 10,67 EUR, slijedom čega konačno postavljenim tužbenim zahtjevom zahtijeva isplatu iznosa od 3.181,72 EUR s zateznim kamatama od 30. rujna 2015. do isplate.

98. Osim toga, specificira nenovčani tužbeni zahtjev na način da zahtijeva utvrđenje ništetnosti odredbe čl. 7. Ugovora o kreditu u dijelu koji glasi: "... u kunsnoj protuvrijednosti po srednjem tečaju kreditora za CHF, važećem na dan dospeljeća ...".

99. Tuženik smatra da je time učinjena preinaka tužbe, kojoj se protivi te ističe prigovor zastare.

100. Nema govora o nastupanju zastare.

101. Ovo stoga, što tražbina povrata stečenog bez pravne osnove (a u ovoj parnici se radi o tražbini povrata onog što je stečeno temeljem nepostojeće, ništetne pravne osnove) zastarijeva protekom općeg zastarnog roka od 5 godina koji načelno počinje teći prvog dana nakon dana kada je stjecatelj nešto stekao (čl. 215. st. 1. i čl. 225. ZOO-a).

102. Međutim, unatoč tome zastara tražbine povrata stečenog bez pravne osnove u konkretnom slučaju ne počinje teći od dana stjecanja.

103. Naime, prema pravnom shvaćanju kojeg je Vrhovni sud Republike Hrvatske zauzeo u zauzeo na sjednici Građanskog odjela održanoj 30. siječnja 2020., kojeg prihvaća i ovaj sud, zastarni rok u slučaju restitucijskog zahtjeva prema kojem su ugovorne strane dužne vratiti jedna drugoj sve što su primile na temelju nišetnog ugovora, odnosno u slučaju zahtjeva iz čl. 323. st. 1. ZOO-a kao posljedice utvrđenja

ništetnosti ugovora, počinje teći od dana pravomoćnosti sudske odluke kojom je utvrđena ili na drugi način ustanovljena ništetnost ugovora.

104. S obzirom da je presuda ovog suda, P-1401/12 od 4. srpnja 2013., u dijelu kojim se utvrđuje ništetnost valutne klauzule, postala pravomoćna 14. lipnja 2018., to je zastara tražbine povrata onog što je plaćeno temeljem te ništetne odredbe počela teći 14. lipnja 2018., a kako je tužba u ovom predmetu podnesena 13. lipnja 2023., to proizlazi da zastara nije nastupila (nije protekao petogodišnji zastarni rok koji se primjenjuje na restitucijske zahtjeve).

105. Dakle, u konkretnom predmetu primijenjeno je, po pitanju zastare, pravno shvaćanje zauzeto na sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske održane 30. siječnja 2020., a ne ranije pravno shvaćanje koje je zauzeto u revizijskoj presudi VSRH-a, Rev 2245/17 od 20. ožujka 2018., prema kojem se zastara prekida podnošenjem tužbe u kolektivnom potrošačkom sporu i počinje ponovno teći od pravomoćnosti odluke donesene u tom sporu.

106. Napominje se da iako je tužbeni zahtjev određen u ovom postupku tek podneskom od 21. ožujka 2026., da je do prekida zastare došlo već podnošenjem tužbe.

107. Ovo stoga, što je tužitelj u ovom postupku najprije podnio stupnjevit tužbu, u smislu odredbe čl. 186.b st. 3. ZPP-a, budući da bez podataka koje mu tuženik nije htio dati, a koje mu je prema sadržaju građanskopravnog odnosa iz Ugovora o kreditu bio dužan dati, s obzirom da je korisnik kredita na tužitelja prenio tražbine koje je imao prema tuženiku po osnovi ništetnih ugovornih odredbi, kao i bez provođenja financijskog vještačenja temeljem tih podataka, tužitelj nije mogao odrediti novčani iznos čiju isplatu potražuje po osnovi ništetne valutne klauzule. Tek nakon što je financijski vještak pribavio od tuženika potrebne podatke i izračunao iznos navedene preplate, tužitelj je mogao određeno postaviti tužbeni zahtjev, što je inače obveza svakog tužitelja od samog podnošenja tužbe, u smislu odredbe čl. 186. st. 1. ZPP-a, samo što se kod stupnjevite tužbe taj trenutak odgađa do dostave potrebnih podataka i/ili provedbe odgovarajućeg vještačenja. Određenjem novčanog iznosa čiju isplatu potražuje u ovom postupku tužitelj nije preinačio tužbu, već je postupio sukladno svojoj obvezi iz čl. 186. st. 1. ZPP-a te odredio tužbeni zahtjev u pogledu glavne stvari.

108. Budući da podneskom od 21. ožujka 2026. tužba nije preinačena, nije bilo mjesta niti da sud odlučuje o njenoj dopuštenosti, pri čemu se naglašava da kada bi se i radilo o preinaci tužbe (o čemu se ovdje ne radi), da bi se radilo o nepravoj preinaci, u smislu odredbe čl. 191. st. 2. ZPP-a, kojoj se tuženik ne može protiviti te da se u tom slučaju zastara prekida već podnošenjem prvotne tužbe (tako i Vrhovni sud Republike Hrvatske, na sjednici Građanskog odjela od 27. svibnja 2024. – pravno shvaćanje Su-IV-123/2024-5, točka 2.).

109. Odluka o tužbenom zahtjevu

110. S obzirom da je utvrđeno da je konkretna valutna klauzula sadržana u odredbi čl. 7. Ugovora o kreditu, kojom se određuje da će se kreditni anuiteti koji su izraženi u CHF plaćati u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju banke (tuženika) na dan

dospijeća anuiteta, nepoštена i nišetna, to je valjalo prihvatiti predmetni nenovčani tužbeni zahtjev.

111. Nadalje, s obzirom da tužitelju pripada isključivo naknada koristi stečene bez prave osnove u vidu zateznih kamata na iznose koje je više platio temeljem primjene nišetne valutne klauzule, od dana njihova plaćanja do dana nastupanja učinaka konverzije, 30. rujna 2015., koje iznose 519,58 EUR, budući da je to jedini dio koji se tiče nišetne valutne klauzule koji nije uređen Dodatkom Ugovoru o kreditu i kojeg potraživanja se potrošač nije prešutno odrekao, dakle, u pogledu kojeg ne postoji sporazum stranaka o njegovom prestanku, to je tužbeni zahtjev valjalo prihvatiti u odnosu na isplatu tog iznosa.

112. Iz konačno specificiranog tužbenog zahtjeva, u podnesku od 21. ožujka 2026., proizlazi da tužitelj na zatezne kamate obračunate u apsolutnom iznosu u visini od 519,58 EUR ne potražuje daljnje (procesne) zatezne kamate, već zatezne kamate potražuje na iznos od 2.672,81 EUR, koji odgovara zbroju tražbine po osnovi anuitetne preplate u iznosu od 1.627,27 EUR te tražbine po osnovi razlike u glavnici kredita u iznosu od 1.045,54 EUR, a koji iznosi mu, ionako, ne pripadaju.

113. Stoga je valjalo odbiti tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 2.662,14 EUR (potraživanih 3.181,72 EUR umanjeno za dosuđenih 519,58 EUR) s zateznim kamatama od 30. rujna 2015. do isplate.

114. Odluka o procesnopravnom prigovoru radi prebijanja

115. Tuženik je u odgovoru na tužbu istaknuo prigovor radi prebijanja određene tražbine koju da ima prema tužitelju po osnovi manje plaćenih anuiteta, u onim mjesecima kada je tečaj za valutu CHF bio niži od početnog (tzv. negativne tečajne razlike), kao i po osnovi iznosa za koji je korisniku kredita u konverziji umanjena neotplaćena glavnica, a koji je specificirao nakon provedenog financijskog vještačenja na iznos od 4.077,20 EUR, a koji da predstavlja zbroj iznosa preplate 10,67 EUR, tzv. negativnih tečajnih razlika 156,27 EUR i iznosa za koji je tužitelju umanjena neotplaćena glavnica 3.910,26 EUR.

116. Tražbina po osnovi negativnih tečajnih razlika jest, u suštini, tražbina ispunjenja Ugovora o kreditu plaćanjem razlike do punog iznosa anuiteta primjenom tečaja koji je vrijedio na dan isplate kredita, budući da je valutna klauzula u CHF ocijenjena nišetnom pa se Ugovor o kreditu promatra kao kunski kredit.

117. Prigovor radi prebijanja ima nesamostalni, obrambeni karakter, slijedom čega sud u parnici može meritorno odlučivati o tražbini istaknutoj radi prebijanja samo do visine utvrđene tražbine iz tužbenog zahtjeva, a kako je sud utvrdio postojanje utužene tražbine samo u iznosu od 519,58 EUR, koliko iznose u apsolutnom iznosu zatezne kamate na koje tužitelj ima pravo, to proizlazi da sud može meritorno odlučiti o o tražbini istaknutoj radi prebijanja samo do tog iznosa.

118. U svakom slučaju, tražbina tuženika koja je istaknuta radi prebijanja po osnovi plaćanja razlike do punog iznosa anuiteta ne postoji, kao što ne postoji niti tražbina tužitelja za povrat iznosa koji su plaćeni preko iznosa punog anuiteta ako se za cijelo

razdoblje otplate primijeni tečaj za CHF koji je vrijedio u trenutku isplate kredita korisniku.

119. Ovo stoga, što su se sklapanjem Dodatka Ugovoru o kreditu stranke prešutno odrekle svojih tražbina koje bi im pripadale po osnovi ništetnosti ugovornih odredbi, i to u opsegu obračuna izvršenog u smislu odredbe čl. 19.c ZIDZPK/15.

120. Jedino što nije bilo predmetom obračuna u konverziji su zatezne kamate koje pripadaju potrošaču na više plaćene iznose za razdoblje od plaćanja svakog više plaćenog pojedinačnog anuiteta pa do dana izvršene konverzije 30. rujna 2015., dok su ostala međusobna potraživanja po osnovi ništetne valutne klauzule, koja su i postojala do sklapanja Dodatka Ugovoru o kreditu, sklapanjem tog dodatka, suglasnošću volja stranka, u smislu odredbe čl. 160. st. 1. ZOO-a, prestala.

121. Isto tako, ne postoji niti tražbina tuženika prema tužitelju po osnovi isplate iznosa za koji je korisniku kredita Dodatkom Ugovora o konverziji umanjena neotplaćena glavnica (iznos umanjenja te utvrđeni iznos preplate koji se je uračunao prilikom otplate budućih anuiteta), budući da takvo potraživanje tuženik nema niti prema korisniku kredita, s obzirom da je konverzija provedena sukladno prisilnim odredbama ZIDZPK-a/15, a do umanjenja neotplaćene glavnice te uračunavanja utvrđene preplate u otplatu budućih anuiteta je došlo upravo primjenom prisilnih odredaba ZIDZPK-a/15, a kako je Dodatak Ugovoru o kreditu valjan i na snazi, korisnik kredita je dužan tuženiku otplaćivati kredit po toj iznova izračunatoj (umanjenoj) konvertiranoj glavnici pri čemu će mu se budući anuiteti umanjiti za utvrđeni iznos preplate (s obzirom na iznos preplate, radilo se je samo u jednom anuitetu, a i čitav kredit je u cijelosti prijevremeno otplaćen).

122. Iako tuženik nema prema korisniku kredita Marici Rudnik tražbine koje je istaknuo radi prebijanja tužitelju, kao cesionaru, u ovoj parnici pa tako iste ne može staviti u prijeboj niti tužitelju, slijedom čega je bespredmetno raspravljati o zastari tih tražbina, napominje se da eventualna zastara ne bi bila zapreka izvršenju prijeboja.

123. Naime, tužitelj je tražbinu prema tuženiku (po osnovi zateznih kamata na iznose više plaćenih anuiteta uslijed promjena tečaja za CHF na više u odnosu na početni tečaj) stekao Ugovorom o cesiji sklopljenim s korisnikom kredita. Tužitelj je, dakle, primatelj tražbine, korisnik kredita ustupitelj tražbine, a tuženik dužnik ustupljene tražbine.

124. Prema odredbi čl. 199. st. 1. i 3. ZOO-a dužnik ustupljene tražbine može prebiti primatelju one svoje tražbine koje je do obavijesti o ustupu mogao prebiti ustupitelju, osim ako je bez ograde izjavio primatelju da pristaje na ustup tražbine.

125. Tuženik nije nikada izjavio da pristaje na ustup tražbine, slijedom čega bi mogao tužitelju staviti u prijeboj tražbine koje je imao prema ustupitelju (korisniku kredita).

126. Točno je da bi eventualne tražbine tuženika, u vrijeme isticanja prigovora radi prebijanja, u odgovoru na tužbu od 5. listopada 2023., bile zastarjele (eventualne pojedinačne tražbine po osnovi plaćanja manje plaćenih anuiteta dospijevale su na dan dospijeca svakog pojedinog anuiteta, koji su, prema odredbi čl. 7. Ugovora o

kreditu, dospijevali, zadnjeg dana u mjesecu, a prema nalazu vještaka najstarija tražbina po osnovi negativnih tečajnih razlika dospjela je 30. lipnja 2006., dok je najmlađa tražbina dospjela 30. studenog 2008., s time da je zastarni rok 3 godine – čl. 226. ZOO-a, dok bi eventualna tražbina isplate iznosa za koji je umanjena neotplaćena glavnica te tražbina iznosa priznate preplate mogla dospjeti najranije s danom provedbe konverzije, 30. rujna 2015., na koju bi se primjenjivao opći zastarni rok od 5 godina – čl. 225. ZOO-a), međutim, to nije zapreka provedbi prijeloja.

127. Naime, prema odredbi čl. 198. st. 1. ZOO-a dug se može prebiti sa zastarjelom tražbinom samo ako ona još nije bila zastarjela u trenutku kada su se stekle pretpostavke prijeloja.

128. Pretpostavke prijeloja su uzajamnost tražbina, zamjenjivost tražbina (da obje glase na nova ili druge zamjenjive stvari istog roda i kakvoće) i njihovo dospijeće (čl. 195. ZOO-a).

129. Dakle, pretpostavke prijeloja se stječu u trenutku kada se međusobne tražbine "sretnu", dakle, kada obje dospiju (čl. 195. i čl. 196. st. 2. ZOO-a).

130. S obzirom da iz nalaza i mišljenja financijskog vještaka proizlazi da su sve tražbine po osnovi negativnih tečajnih razlika dospjele redom prije tražbina pozitivnih tečajnih razlika te da su unutar zastarnog roka od 3 godine dospjele tražbine korisnika kredita po osnovi pozitivnih tečajnih razlika u većem iznosu od tražbina negativnih tečajnih razlika, kao i da bi eventualna tražbina po osnovi iznosa priznatog umanjenja glavnice u konverziji te eventualna tražbina po osnovi iznosa priznate preplate dospjela u trenutku kada bi nastala, 30. rujna 2015., u kojem trenutku još nije niti počeo teći zastarni rok za ustupljene tražbine korisnika kredita, to je jasno da u vrijeme kada su se ostvarile pretpostavke prijeloja, eventualne tražbine tuženika još nisu bile zastarjele pa se prijeloj ne bi mogao odbiti zbog zastarjelosti.

131. Međutim, kako je utvrđeno da tražbine koje su istaknute radi prebijanja ne postoje, to je valjalo utvrditi da ne postoji tražbina tuženika, istaknuta radi prebijanja, u iznosu od 519,58 EUR s zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate.

132. Odluka o troškovima parničnog postupka

133. Konačno postavljenim tužbenim zahtjevom tužitelj zahtijeva utvrđenje ništetnosti valutne klauzule te isplatu iznosa od 3.181,72 EUR s zateznim kamatama na iznos od 2.672,81 EUR od 30. rujna 2015. do isplate.

134. Tužitelj je u odnosu na nenovčani tužbeni zahtjev naznačio vrijednost predmeta spora u iznosu od 6.650,00 EUR.

135. Tužitelj je u odnosu na nenovčani tužbeni zahtjev uspio u cijelosti, a u odnosu na novčani zahtjev u omjeru od 16,33% ($519,58 \text{ EUR} / 3.181,72 \text{ EUR} = 0,16330$), dakle, tužitelj je u predmetnoj parnici uspio u omjeru od 72,92% (tužitelj je uspio s $6.650,00 + 519,58 = 7.169,58$; tužitelj je potraživao $6.650,00 + 3.181,72 = 9.831,72$; dosuđenih $7.169,58 / \text{potraživanih } 9.831,72 = 0,7292$), a tuženik u omjeru od 27,08%.

136. Nakon što se od uspjeha tužitelja odbije uspjeh tuženika, proizlazi da je tuženik dužan naknaditi tužitelju troškove parničnog postupka u omjeru od 45,84% (čl. 154. st. 2. ZPP-a), dok je tuženik svoje troškove dužan sam snositi.

137. Prema neosporavanoj vrijednosti predmeta spora u iznosu od 9.831,72 EUR i sadržaju postavljenog zahtjeva, tužitelju bi pripadala naknada troška za tužbu u iznosu od 250,00 EUR (Tbr. 7/1 i Tbr. 46 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika /Narodne novine, broj: 138/2023., 107/2025., dalje u tekstu: OT/), za očitovanje na odgovor na tužbu u podnesku od 6. studenog 2023. u iznosu od 250,00 EUR (Tbr. 8/1 i Tbr. 46 OT-a), za ročište od 8. ožujka 2024. u iznosu od 250,00 EUR (Tbr. 9/1 i Tbr. 46 OT-a), za ročište od 15. travnja 2024. u iznosu od 250,00 EUR (Tbr. 9/1 i Tbr. 46 OT-a), za podnesak od 21. ožujka 2026. u iznosu od 250,00 EUR (Tbr. 8/1 i Tbr. 46 OT-a), za ročište od 8. svibnja 2026. u iznosu od 125,00 EUR (Tbr. 9/2 i Tbr. 46 OT-a), za sudsku pristojbu za tužbu u plaćenom iznosu od 56,48 EUR (Tbr. 1/1 Uredbe o tarifi sudskih pristojbi /Narodne novine, broj: 53/2019., 92/2021., 37/2023.) i za sudsku pristojbu za presudu u iznosu od 218,32 EUR (Tbr. 2/1 Uredbe o tarifi sudskih pristojbi /Narodne novine, broj: 50/2026./) te za plaćeni predujam za financijsko vještačenje u iznosu od 700,00 EUR, dakle, ukupno bi mu pripadalo 2.349,80 EUR, ali kako mu naknada troška pripada tek u omjeru od 45,84%, to je valjalo prihvatiti zahtjev tužitelja za naknadu troška u iznosu od 1.077,15 EUR s zateznim kamatama od dana donošenja predmetne presude do isplate (čl. 151. st. 3. ZPP-a).

138. Tužitelju ne pripada naknada troška za podneske od 23. siječnja 2024. i 8. ožujka 2024., jer u istima ponavlja već uznijete navode, slijedom čega ti podnesci, niti troškovi koji su nastali njihovim sastavljanjem, nisu bili potrebni za vođenje predmetne parnice, u smislu odredbe čl. 155. st. 1. ZPP-a.

139. Tužitelju ne pripada niti naknada troška za pristup na ročište za objavu presude, jer taj trošak nije potreban za vođenje parnice, s obzirom da ako stranka koja je uredno pozvana na navedeno ročište na isto ne pristupi, može istog dana preuzeti sadržaj presude s e-oglasne ploče suda i na taj način na vrijeme biti upoznata s istom, kako bi u roku podnijela žalbu, a ukoliko nema namjere podnijeti žalbu, tada ionako ne bi mogla postići ovrhu presude bez otisnute potvrde pravomoćnosti i ovršnosti, koju sud dostavlja stranka zajedno s presudom putem e-Komunikacije.

140. Stoga je preko iznosa od 1.077,15 EUR do zahtijevanog iznosa od 2.993,98 EUR, za iznos od 1.916,83 EUR s zateznim kamatama, zahtjev tužitelja za naknadu troškova parničnog postupka valjalo odbiti kao neosnovan.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u izreci.

U Zagrebu 12. lipnja 2026.

Sutkinja:
Ivana Manestar

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv presude dopuštena je žalba Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske u roku od 15 dana od dana kada se smatra da je dostava presude obavljena (za stranku koja je bila uredno obaviještena o ročištu na kojem se presuda objavljuje), odnosno u roku od 15 dana po primitku presude (za stranku koja nije bila uredno obaviještena o ročištu na kojem se presuda objavljuje), koja se podnosi putem informacijskog sustava e-Komunikacija ovog suda.

DNA:

- tužitelju po punomoćniku

- tuženiku po punomoćniku

Broj zapisa: **9-30889-4a917**

Kontrolni broj: **00f23-6c0b9-aaffb**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:
CN=IVANA MANESTAR, L=ZAGREB, O=TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU, C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://e-komunikacija.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti>

unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Trgovački sud u Zagrebu** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.